

Kam vodi pot, ko ni ničesar več

Po Blastu in Brodeckovem poročilu je v slovenščini izšla še Cesta, tretje delo Manuja Larceneta. Risoroman po romanu Cormaca McCarthyja ni zgolj adaptacija, temveč avtorska interpretacija, v kateri pomen nastaja iz črnine, tišine in premišljenih praznin.

✂ Gašper Stražišar

Po Blastu in Brodeckovem poročilu je Manu Larcenet v slovenščini dobil še tretji prevod, tokrat risoroman Cesta, ki je nastal kot adaptacija istoimenskega romana avtorja Cormaca McCarthyja. Vendar ne moremo govoriti zgolj o adaptaciji, temveč tudi o Larcenetovi interpretaciji znamenitega romana, saj slednji zgradi Cesto v povsem lastnem, črno-belem svetu, v katerem je pomembna vsaka črta, vsaka tišina in vsaka praznina. Prav v tej zadržani, skoraj asketski pripovedni strukturi se pokaže, kako neločljivo sta v Cesti povezani beseda in risba. Dialogi so redki, pogosto skrčeni na nujno, pomen pa se seli v pogled, gesto in prostor med kadri.

Risoroman se dogaja v postapokaliptični pokrajini, zadušeni s pepelom, sivino in bojem za preživetje. Spremljamo očeta in sina na poti proti jugu. Vse, kar imata, je nakupovalni voziček z zalogo in predmeti, ki jima še omogočajo preživetje: nekaj hrane, odeje, orodje. Prebijata se skozi dež, sneg in mraz, pri čemer je vsako srečanje z drugimi lahko usodno – nasilje in kanibalizem sta postala del novega reda. Napetost je stalna in preprosta: ali bosta na poti našla varnejši kraj in ali lahko pri tem ohranita osnovno človeško mero.

Kot pove **Katja Šaponjić**, prevajalka vseh Larcenetovih del v slovenščini

Manu Larcenet je velemojster medija. Je vrhunski risar in ravno zato si poleg natančnih upodobitev lahko privoščiti vse mogoče deformacije.

Arjan Pregl, slikar in profesor

no, je Larcenet ustvaril risoroman, ob katerem trepetiš za glavna junaka, »še posebno za fantka, za njegovo nedolžnost, ki deli svet na 'ta prijazne' in 'ta zlobne' ter s tem sebi in očetu preprečuje, da bi ju pogoltnili brezmejna brezbržnost in okrutnost, v katero je zdrsnilo človeštvo«. Kot še pove, je bilo prevajanje Ceste srhljivo zaradi grozljivosti podob, obenem pa jo je zgodba povsem poskala vase. »Tako kot že pri Blastu in Brodeckovem poročilu se je čas med prevajanjem nekoliko ustavil, pa tudi sama nisem želela hiteti, saj sem se zavedala velikega privilegija, ki sem ga bila deležna. Vzdušje, ki ga zna Larcenet ustvariti s svojo risbo, je tako živo, da lahko like dejansko slišiš govoriti – in zelo pomembno je, da se kot prevajalka umaknem v ozadje, da zvesto zapišem, kar se izgovarja,« pove Šaponjićeva in dodaja, da je bil glavni izziv prevajanja Ceste način, kako ne preplastiti ogolelosti jezika, »ujetega v vse tiste strašne podobe postapokaliptičnega sveta, in obenem pozorno opazovati, ali se za to ogolelostjo kje vendarle ne skriva še kakšen neizrečeni pomen, na katerega nakazuje risba za oblač-

kom ali ob njem«. Posebno pomembna se ji zdi tudi ohranitev nekakšne nedolžnosti in naivnosti, ki jo uteleša fant, eden od dveh protagonistov. »V svetu, v kakršnem živimo danes, je zgodba o vztrajanju pri tistem, kar nas dela ljudi, pa naj bo to vztrajanje še tako brezupno, še kako nujna,« še pove.

Vrhunski primer zmožnosti stripovskega medija

Če prevod v slovenščino zahteva posebno občutljivost za tišino in redukcijo, se jedro Ceste vendarle dokončno vzpostavi v risbi sami. Slikar

Po Blastu in Brodeckovem poročilu je Manu Larcenet v slovenščini dobil še tretji prevod, tokrat risoroman Cesta.

📖 VigeVageKnjige

in profesor **Arjan Pregl** Larcenetovo delo razume kot vrhunski primer zmožnosti stripovskega medija. »Risoroman Blast je bila zame ena globljih in bolj pretresljivih umetniških izkušenj. Manu Larcenet je velemojster medija. Je vrhunski risar in ravno zato si poleg natančnih upodobitev lahko privoščiti vse mogoče deformacije,« Larcenetovo virtuoznost opiše Pregl. In dodaja: »Odklone in na

momente skoraj komično deformirane poteze protagonistov preplete z največjo človeško nizkotnostjo, grozo in strahom. Smeh tu ni katarzičen. Mojster je v kadiranju, ritmu pripovedovanja zgodbe, puščanju 'praznin', ki jih bralka ali bralec sam zapolnjuje, s čimer se postane vsebina še bolj osebna. V njegovih črno-belih podobah je več nians, tekstur in asociacij kot v večini barvnih podob, čeprav včasih vnese barvo, ki ima ravno zato toliko večji pomen.« Po njegovih besedah Larcenet z ostrim risalom dreza neposredno v najtemnejše plati človeka in človeštva. »Ampak

Vzdušje, ki ga zna Larcenet ustvariti s svojo risbo, je tako živo, da lahko like dejansko slišiš govoriti.

Katja Šaponjić, prevajalka

na koncu ne ostane brezup. Pokaže nam, da če je edino, kar še ostane od človeškega dostojanstva, pripovedovanje in izrisovanje zgodbe in ohranjanje resnice, je to zadosti za temelj, za neko majhno jedro, ki ni podvrženo brezupu. In od katerega lahko vedno znova začnemo. Ravno zato v njegovih delih istočasno zremo ne le v to, kar dela človeka človeka v slabem, ampak tudi v to, kar dela človeka človeka v presežnem,« zaključuje Pregl.

Larcenet s Cesto pokaže, kaj lahko strip naredi bolje kot roman: tišino spremeni v material, praznino v dogodek, svetlobo v moralni poudarek. Če McCarthyjeva proza deluje kot nenehen tok ogolelih stavkov, Larcenetov risoroman isto zgodbo razporedi v kadiranje, premore in zareze črte. In ko risoroman zapreš, ostane predvsem to: občutek hoje skozi svet, ki je razpadel – in vprašanje, kaj od človeka sploh še ostane, ko so vsi zunanji okvirji že razpadli. ✕

Larcenet s Cesto pokaže, kaj lahko strip naredi bolje kot roman: tišino spremeni v material, praznino v dogodek, svetlobo v moralni poudarek. 📖 VigeVageKnjige